

Opdrachtbundel

Economie

VOOR JE BEGINT

Lees aandachtig de hiernavolgende instructies:

1. Het doeboekje bestaat uit 11 onderdelen. Elk onderdeel is verbonden met een deel van de museumcollectie. Ben je de weg even kwijt? **Raadpleeg het kaartje** op de achterkant van het boekje.
2. Lees zowel de uitleg in het **boekje** als de beschrijvingen bij de vitrines: **wandteksten** en **legenden** (op de tablets). Dit zal je in staat stellen de vragen te beantwoorden. Ook de **website** van het museum (www.nbbmuseum.be) zal je van nut blijken te zijn!
3. Voor sommige vragen moet je de **interactieve tools** gebruiken.

GEBRUIK HIERVOOR JE AUDIOGIDS:

1 Start de multimedia met je audiogids

 Richt de audiogids op het symbooltje

 Klik 'OK'

2 Beluister de teksten of gebruik de touchscreens

 Kies het gewenste volume

Veel succes en geniet van je bezoek!

De **antwoorden** op de vragen zijn beschikbaar aan het ont-
haal van het museum. Aarzel niet om ze aan **het einde** van het
bezoek op te halen.

WELKOM IN HET MUSEUM VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË!

De Nationale Bank is sinds 1850 de **centrale bank** van België.

De Bank maakt deel uit van het **Eurosysteem**, dat de Europese Centrale Bank en alle centrale banken in de landen van de eurozone omvat.

Zorgen voor **financiële stabiliteit** is de belangrijkste doelstelling van het Eurosysteem en dus ook van de Nationale Bank.

Ze heeft hierbij drie opdrachten:

- **Monetair beleid**: zorgen voor **prijsstabiliteit** – in de praktijk betekent dit: streven naar een algemene prijsstijging (alle producten en diensten samen) met 2% op middellange termijn. De **beleidsrente** vormt hiervoor het belangrijkste instrument. Je leert hier alles over in de video van het monetaire beleid.
- **Prudentieel toezicht**: de banken en andere financiële instellingen **controleren**, om te vermijden dat ze te veel risico's nemen.
- **Emissie**: munten en bankbiljetten **in omloop** brengen.

Het boekje dat je in handen houdt bezorgt je een economisch getinte rondleiding in het museum. Beantwoord de vragen en geef jouw ogen en oren de kost, want er is nog zoveel meer te zien!

In de tijdlijn zie je allerlei betaalmiddelen die vroeger werden gebruikt.

Bij de start van de tijdlijn zie je vooral gouden, zilveren en bronzen munten, maar geleidelijk zal meer en meer papiergeld zoals we het nu kennen worden gebruikt.

1a. Het edict van Diocletianus

Archiefstukken stellen ons in staat om het leven in het verleden beter te begrijpen. Dat is zeker het geval wat **het edict van Diocletianus** betreft.

Ook het Romeinse Rijk kende reeds perioden met sterke prijsstijgingen (**inflatie**). Dit zette keizer Diocletianus in 301 ertoe aan een edict uit te vaardigen.

Ga naar de tablet met de legenden voor de voorwerpen in de Romeinse periode.

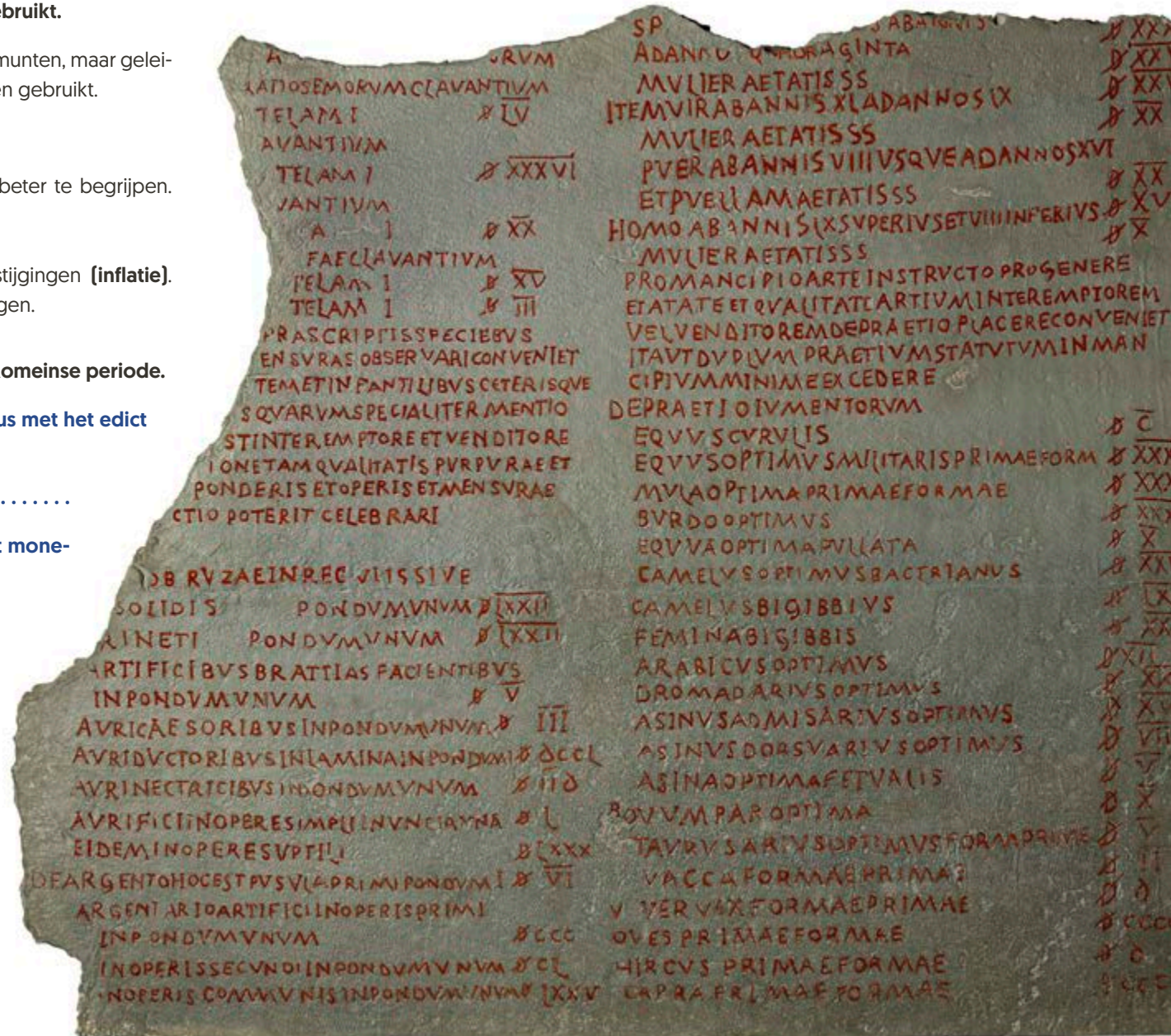
Kan je aan de hand van de legende 13 uitleggen wat Diocletianus met het edict wou bereiken?

Wat heeft het edict van deze Romeinse keizer gemeen met het monetair beleid van de eurozone?

Omcirkel het antwoord dat volgens jou juist is:

Tip: zie de opdrachten van de Nationale Bank op pagina 2.

1. In beide gevallen is het de bedoeling de prijzen van goederen en diensten te verlagen.
2. In beide gevallen wordt gestreefd naar stabiele prijzen (hoewel hieraan een verschillende betekenis wordt gegeven).
3. In beide gevallen wil men de lonen verhogen, zodat mensen meer kunnen kopen.

1b. Het salaris van de naaister

Zoek de naaister uit 1703 in de tijdlijn en beantwoord de volgende vraag:

Vergelijk de situatie van de naaister in 1703 met onze levensstandaard:

Kan iemand met een gemiddeld loon na één werkdag volgens jou meer, evenveel of minder spek kopen dan een naaister in die tijd? Hebben we nu meer of minder koopkracht?

Omcirkel het antwoord dat volgens jou juist is:

Meer / evenveel / minder

Gelukkig is onze **koopkracht** sinds die tijd sterk toegenomen.

De **koopkracht** geeft aan hoeveel goederen en diensten een gemiddeld huishouden kan kopen. Het is interessant om dit in de gaten te houden, want zo ken je de waarde van je geld.

Daarom wordt elke maand de prijsevolutie van enkele honderden goederen en diensten gebruikt om de **consumptieprijsindex (CPI)** te berekenen, een barometer die de kosten van het levensonderhoud weergeeft.

Niet alleen de prijs van brood, kranten en benzine wordt bij de berekening in aanmerking genomen, maar ook van vb. een internetabonnement, een tatoeage of een elektrische fiets.

1c. De naoorlogse periode in België

Oorlogen en crisissen zijn **moeilijke tijden** voor de economie van een land. Zodra de rust is hersteld, moeten regeringen alles in het werk stellen om een ontwrichte economie nieuw leven in te blazen.

Tijdens de tweede wereldoorlog **verdrievoudigde de hoeveelheid geld** die in België in omloop was. In oktober 1944 wordt een monetaire saneringsoperatie doorgevoerd, bekend onder de naam **operatie Gutt**.

Lees op de tablet de legende bij het tijdschrift 'Le face à main' (nr. 2) over minister van Financiën Camille Gutt om het resultaat van deze operatie te achterhalen.

Hoe zou je dit resultaat omschrijven? Omcirkel het juiste antwoord:

1. De geldhoeveelheid werd meer dan gehalveerd, waardoor de inflatie (prijsstijging) afnam. Door de grote hoeveelheid bankbiljetten in omloop was de inflatie immers sterk gestegen.
2. Rijke burgers hebben dit initiatief genomen omdat zij niet wilden dat alle Belgen zoveel bankbiljetten zouden hebben.
3. De Staat maakte gebruik van deze operatie om nieuwe en zware belastingen op te leggen.

NOG NIET VOLLEDIG DUIDELIJK?

Lees dan de legende bij nr. 21

Vandaag gebruiken we heel wat **efficiënte** en **snelle** betaalmiddelen: munten, bankbiljetten, bankkaarten en apps op smartphones. In het verleden werden heel andere dingen gebruikt om te betalen: allerlei voorwerpen die werden gevonden in de natuur of die door de mens werden vervaardigd. Deze, soms verbazingwekkende, betaalmiddelen worden **goederengeld** genoemd.

Deze kleine **kaurischelpen** bijvoorbeeld werden in Afrika, maar ook op andere continenten als geld gebruikt. Het waren praktische betaalmiddelen omdat ze duurzaam en licht en dus handig in het gebruik waren.

Hun waarde werd bepaald door de **wet van vraag en aanbod**. Dat betekent dat hoe zeldzamer de kauri's waren (ver van de zee), hoe waardevoller ze werden. Maar het tegenovergestelde was ook waar... en dus ook hier kon **inflatie** optreden!

De drie functies van geld

1. **Ruilmiddel**: als tussengood, om te betalen wanneer je goederen of diensten koopt.
2. **Rekeneenheid**: om te rekenen en bijvoorbeeld prijzen te vergelijken.
3. **Spaarmiddel**: om in jouw spaarvarken te steken of op jouw bankrekening te zetten, zodat je het later kunt gebruiken.

Op het kleine eiland Yap gebruikten mensen tot in de 20ste eeuw **steengeld** om te ruilen, rekenen en sparen.

- De waarde van de steen hing af van zijn grootte, zijn gaafheid, maar ook van zijn **individuele geschiedenis**. De risico's tijdens het vervoer van de steen naar het eiland en de sociale status van vroegere eigenaars **konden de waarde verhogen**.
- Deze (zware) stenen kregen een **vaste en zichtbare plaats** in de dorpen. Ze konden van eigenaar veranderen zonder te worden verplaatst. De hele gemeenschap was door **mondelijke overlevering** op de hoogte van alle transacties en wist steeds wie de eigenaar van een bepaalde steen was.

Scan de QR-code met je smartphone: je komt dan op de website van het museum (www.nbbmuseum.be) waar je een artikel over de steen van Yap kan lezen en je de volgende vragen kan beantwoorden:

In welk werelddeel ligt Yap?

.....

Waar kwamen de stenen vandaan?

.....

Welke munt wordt vandaag op Yap gebruikt?

.....

Voldoet volgens jou de steen van Yap aan de 3 functies (zie vorige pagina) van geld? Kies een functie en motiveer je antwoord!

.....

.....

Volgens sommige onderzoekers zijn er gelijkenissen tussen het steengeld van Yap en cryptomunten zoals de Bitcoin. Neem de **beschrijving** over **cryptomunten en de steen van Yap** mee en ontdek de overeenkomsten.

Het Eurosysteem bestaat uit de **Europese Centrale Bank (ECB)** en de centrale banken van de landen die de euro gebruiken. Samen nemen zij alle beslissingen die nodig zijn om de waarde van de euro veilig te stellen.

4a. De Europese Centrale Bank

In welke Duitse stad is de ECB gevestigd?

.....

In welk jaar werd het nieuwe gebouw van de ECB in gebruik genomen?

Lees zeker de legende tegen de muur achter de maquette!

.....

4b. Een gemeenschappelijke munt

Bekijk de video over het Eurosysteem.

Noem 2 voordelen van een gemeenschappelijke munt:

1 .....

2 .....

Klaar?

Test jouw kennis met de Eurosysteem-quiz op het interactieve scherm!

Noteer jouw score:

Bonusvraag:

Hoeveel landen maken deel uit van het Eurosysteem?

.....

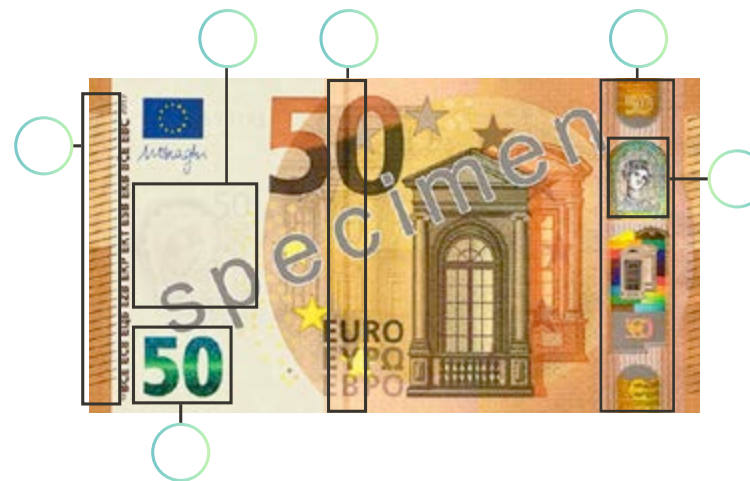
Achteraan in de middenbeuk van het museum vind je alles over de veiligheidskenmerken van de eurobiljetten.

Kan je ze allemaal vinden op het biljet van 50 euro?

Zoek een veiligheidskenmerk...

1. Dat je kan **voelen**.
2. Dat je enkel kan **zien** wanneer je het biljet tegen het licht houdt.
3. Dat verandert wanneer je het biljet **kantelt**.

Plaats de cijfers van de drie soorten kenmerken op de juiste plaats(en):

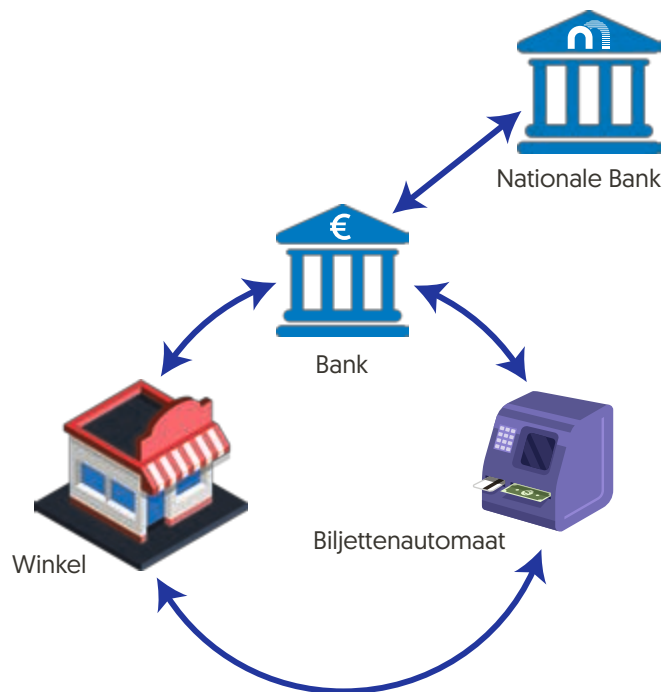

Van welk materiaal worden eurobiljetten gemaakt?

.....

Bekijk de video 'Emissie biljetten en munten' en beoordeel de stellingen met **JUIST** of **FOUT**.

	JUIST	FOUT
Biljetten en munten zijn nog altijd het meest gebruikte betaalmiddel voor kleine dagelijkse aankopen .		
Het aantal biljetten en munten in omloop blijft het hele jaar door gelijk .		
De banken halen hun biljetten bij de nationale bank .		
Eurobankbiljetten circuleren veel en moeten stevig zijn. Daarom zijn ze van polyester gemaakt.		

Dit schema toont het traject van een bankbiljet, dat altijd begint bij de Nationale Bank die het in omloop brengt.

Verbind de termen links met hun definities rechts en gebruik hiervoor een van de 5 lexiconschermen in het museum.

Liquiditeit

Term die wordt gebruikt om een algemene (alle goederen en diensten) en blijvende **prijsstijging** te omschrijven.

Giraal geld

Geldreserves die de banken steeds moeten ter beschikking hebben om aan elke vraag te kunnen voldoen.

Inflatie

De som van de **toegevoegde waarde** van alle goederen en diensten die in een land worden geproduceerd over een periode van één jaar. Het weerspiegelt de rijkdom van een land.

BBP
(Bruto Binnenlands Product)

Geld als cijfertjes op **bankrekeningen**. Dit geld vertegenwoordigt meer dan 90% van al het geld dat in omloop is. De munten en bankbiljetten (10% van de omloop) worden dan weer **fiduciair** geld genoemd, want ze zijn gebaseerd op vertrouwen.

De belangrijkste taak van de Nationale Bank van België is ervoor zorgen dat de prijzen van goederen en diensten niet te veel stijgen. Zodat er niet te veel **inflatie** is!

Als de inflatie niet onder controle wordt gehouden, leidt dit tot onrust en verlies aan vertrouwen, waardoor er minder wordt uitgegeven. Omdat iedereen vertrouwen zou hebben in de economie, moet de inflatie **stabiel** blijven. Het monetaire beleid moet hiervoor zorgen.

Bekijk de video 'Monetair beleid' en beantwoord de vragen.

A. Is het de doelstelling van het monetaire beleid om de inflatie te bestrijden?

.....

B. Wat is het belangrijkste instrument van het monetaire beleid?

.....

C. Wat zal de ECB doen wanneer de prijzen te veel stijgen?

.....

Speel het spel van het monetaire beleid om de inflatie onder controle te houden.

Heb je het gehaald?

Ja / Nee

INFLATIE

Zoek dit biljet in de grote vitrine tussen de consoles 'Monetair beleid' en 'Prudentieel toezicht' en luister naar de audio (het audiofragment zit hoog in het meubel).

Wat vertelt dit biljet van 200 miljard Duitse mark uit de jaren 1920 over de Duitse economie? Omcirkel het antwoord dat volgens jou juist is:

- A. De economie draaide op volle toeren. De hoge waarde van het biljet duidt op een periode waarin de mensen meer konden kopen met hun geld.
- B. De ongewoon hoge waarde van dit biljet is kenmerkend voor een **periode met een heel hoge inflatie**. De prijzen stegen zo snel dat dit biljet in werkelijkheid weinig waard was. Er waren dan ook veel biljetten met hoge bedragen in omloop.
- C. Dit biljet duidt op een **periode van deflatie** in de Duitse economie. De prijzen daalden zo snel dat dit biljet een fortuin waard was.

De Nationale Bank is verantwoordelijk voor de goede werking en de **stabiliteit van het financiële systeem** (banken, verzekeraars en beursvennootschappen) in België. Dit wordt **prudentieel toezicht** genoemd.

Bekijk de video 'Prudentieel toezicht' en beantwoord de vragen!

A. Waaruit bestaan de twee niveaus van het prudentiële toezicht?

macroprudentieel: .....

microprudentieel: .....

B. Vul de ontbrekende woorden aan in de tekst:

- De bestuurders van een bank moeten ..... en ..... zijn, Engels voor 'bekwaam' en 'integer'.
- Een bank moet over genoeg ..... middelen beschikken om continu aan de vraag van haar klanten te voldoen.
- Een bank mag niet teveel risico's nemen. Een bank moet haar activiteiten op een ..... en ..... manier uitoefenen.

Speel het spel: creëer jouw eigen bank en neem de juiste beslissingen voor de winstgevendheid van jouw bank én om te voldoen aan de eisen van het prudentiële toezicht.

Noteer jouw score:

De Nationale Bank is een belangrijk **centrum voor onderzoek en informatie**, want om goede beslissingen te kunnen nemen is betrouwbare informatie nodig.

De meeste informatie op dit grote touchscreen is het resultaat van **statistieken en studies** van de Nationale Bank.

Zoek en klik op de slogan 'No limits'.

Noteer wie aan het woord is en wat de rol van die persoon is in het Eurosysteem:

.....

Kijk goed naar de objecten in de genummerde kluisjes van 1 tot en met 47.

Heb je het valse pondbiljet kunnen vinden? Op welk nummer?

.....

Dit valse biljet werd tijdens de Tweede Wereldoorlog door de nazi's geproduceerd. Hun doel was een enorm aantal valse biljetten in Groot-Brittannië in omloop te brengen.

Nu je al veel in het museum te weten gekomen bent: wat zou het gevolg zijn geweest voor de Britse economie, indien hierdoor het aantal bankbiljetten in omloop zeer sterk zou zijn gestegen?

.....

Wat is de term die we gebruiken voor dit fenomeen?

.....

Vul het kruiswoordraadsel in om een overzicht te krijgen van wat de Nationale Bank precies doet en vind op die manier de naam van de functie van de grote baas.

1
2
3
4
5
6
7
8
9

A B C D E F G H I J

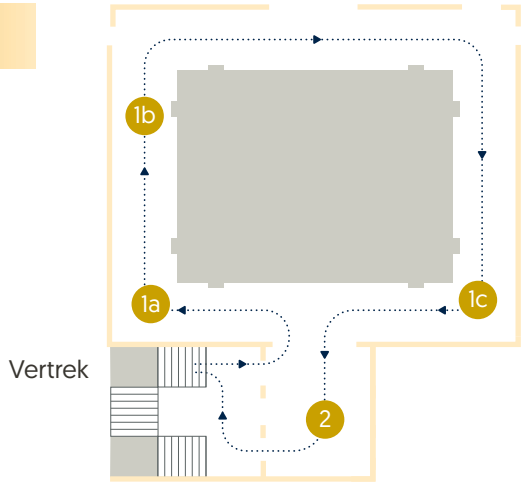
Horizontaal

- 5) De Nationale Bank, samen met de centrale banken van de landen die de euro gebruiken, maakt deel uit van het .....
- 7) De Nationale Bank brengt munten en bankbiljetten in .....
- 9) Wat is het woord voor een algemene en blijvende stijging van de prijzen?

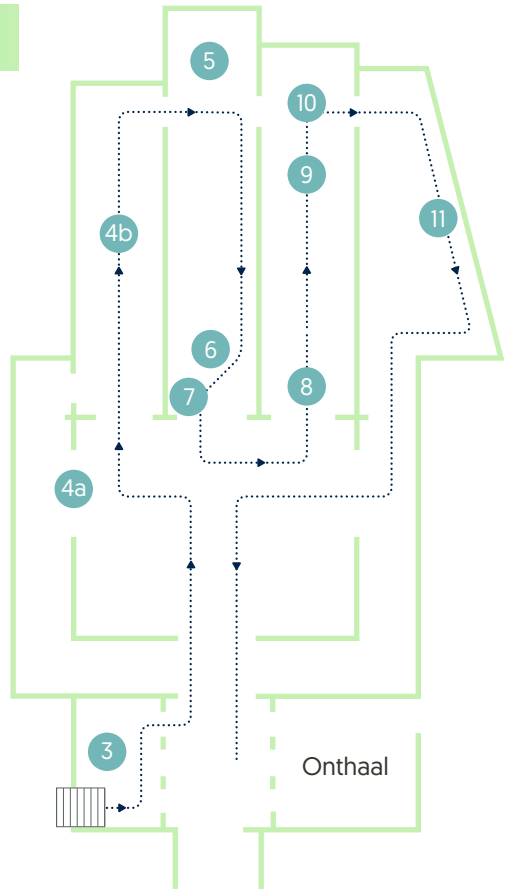
Verticaal

- 1) Geld heeft drie functies: ruilmiddel, rekeneenheid en .....
- 2) Familiennaam van de voorzitter van de ECB.
- 3) Vervalste eurobiljetten kunnen worden herkend aan de hand van de .....- , kijk- en kanteltechniek.
- 4) Met het prudentieel toezicht wil de Nationale Bank de goede werking en de ..... van het financiële systeem garanderen.
- 6) De Europese Centrale Bank (ECB) is gevestigd in de Duitse stad .....
- 8) Het prudentiële toezicht gebeurt op twee niveaus: micro en .....

Eerste verdieping

Gelijkvloers

Museum van de
Nationale Bank van België

Warmoesberg 57 – 1000 Brussel
Tel. 02 221 22 06

Open: maandag tot vrijdag, van 9 u tot 17 u.

www.nbbmuseum.be